

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Axa prioritară 4: Incluziunea socială și combaterea sărăciei

Obiectiv Specific (O.S.) 4.16: Consolidarea capacității întreprinderilor de economie socială de a funcționa într-o manieră autosustenabilă

Proiect: PROGram de Revitalizare a Economiei Sociale - PROGRES

NR: POCU 449/4/16/126093

Proiect cofinanțat din Programul Operational Capital Uman 2014-2020

Intreprinderi sociale de inserție (Unitati protejate) Integrarea grupurilor vulnerabile pe piața muncii

Sursa: Institutul de Economie Sociala-Rapoarte (<http://www.ies.org.ro/rapoarte-de-cercetare>)

Organizațiile economiei sociale contribuie direct și indirect la creșterea ocupării forței de muncă prin îmbunătățirea șanselor de angajare a lucrătorilor defavorizați, cu capacitate de muncă scăzută. Furnizorii de servicii de ocupare și formare profesională și uneori cei de servicii sociale au un rol foarte important în implementarea măsurilor active de ocupare din cadrul politicilor publice de ocupare sau incluziune socială. În cazul întreprinderilor sociale de inserție, crearea de locuri de muncă pentru persoanele aflate în situații severe de excludere socială reprezintă finalitatea ultimă, rațiunea de a fi a acestor organizații.

În România, organizațiile de economie socială au o orientare pronunțată către furnizarea de servicii (în principal servicii sociale, educație și formare profesională), peste jumătate din locurile create în economia socială aparținând sectorului terțiar.

O altă tendință recentă constă în orientarea către servicii adresate grupurilor considerate a avea un risc ridicat de excludere socială, datele de cercetare arătând că mai bine de două treimi din organizații sunt implicate, într-o formă sau alta, în furnizarea de servicii dedicate grupurilor de persoane aflate în dificultate.

Organizațiile de economie socială au în medie un număr mic de angajați, nivelul scăzut de angajare putând fi explicat prin faptul că țările în care dezvoltarea economiei sociale este de dată recentă, precum România, tind să aibă organizații relativ tinere și mai mici, comparativ cu țările ce dispun de un grad ridicat de instituționalizare a organizațiilor de economie socială.

O altă explicație rezidă în faptul că acestea par a fi încă dependente mai degrabă de finanțările private în forma granturilor, donațiilor, sponsorizărilor ce au de regulă un grad de stabilitate și predictibilitate scăzut, ce nu încurajează un nivel ridicat de angajare.

Integrarea pe piața muncii a persoanelor vulnerabile la excludere de pe piața muncii este în prezent cea mai vizibilă componentă a economiei sociale, mai ales în cazul celei mai noi forme conceptuale și juridice ale acesteia, cea a întreprinderii sociale și a sub-componentei sale, întreprinderea socială de inserție. În România, Unitățile Protejate, organizații cu un rol explicit în integrarea pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități sunt singurele forme organizaționale apropiate modelului întreprinderilor sociale de inserție. La sfârșitul anului 2012, unitățile protejate angajau un număr de aproximativ 4600 persoane, din care aproximativ 2000 sunt persoane cu dizabilități, ceea ce reprezintă 42% din totalul persoanelor angajate în cadrul acestui tip de organizații, medie apropiată la nivelul întregului sector de cerința legală ce prevede că o treime din personal să fie alcătuit din persoane cu dizabilități.

Unitățile protejate aparținând de organizațiile de economie socială au în medie un nivel de angajare mai ridicat comparativ cu societățile comerciale în condițiile în care, din perspectiva indicatorilor de tendință centrală, cele două forme juridice ale unităților protejate sunt mai degrabă asemănătoare în ceea ce privește veniturile raportate.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Rezultatele cercetării au evidențiat existența unor modele de operare și comportamente organizaționale diferite ale unităților protejate în funcție de forma juridică a organizației, tipul de motivație ce a stat la baza înființării unității protejate, paleta de servicii oferite, tipologia clienților și a surselor de finanțare.

Din punct de vedere al frecvenței de apariție, modelul predominant pare a fi cel al societăților comerciale cu activitate minimă de integrare, organizații cu unul până la trei persoane angajate, adesea cu o singură persoană angajată, în care prevalează motivația economică și care adeseori funcționează la limita legii ce reglementează funcționarea acestor forme organizaționale.

Cel mai reprezentativ tip de unitate protejată aparținând economiei sociale îl constituie organizațiile cu activitate intensă de integrare; unitățile protejate ce se încadrează în acest model, cooperative, asociații și fundații, au un nivel ridicat de angajare (de regulă peste media de angajare de 7 persoane cu dizabilități) și urmăresc să extindă pe cât posibil numărul acestora. Aceste tipuri de unități protejate au un grad ridicat de diversificare a activităților și sunt interesate în a accesa orice tip de facilitate fiscală sau sursă de finanțare posibilă din bugetele publice locale sau centrale sau orice alt tip de finanțare privată pentru a-și dezvolta activitățile și pentru a suplini nivelul relativ scăzut de productivitate al lucrătorilor.

Principalii factori ce afectează sustenabilitatea financiară și economică a unității protejate :

1. Cererea pentru servicii/ produse din partea companiilor și Instituțiilor publice cu peste 50 angajați constituie principalul factor ce poate determina în prezent creșterea volumului de activitate și nivelul angajării persoanelor cu handicap. În acest sens reprezentanții unităților protejate au evidențiat necesitatea stimulării firmelor de a colabora cu unitățile protejate, crearea unor nișe de piață / contracte exclusive pentru a atenua efectele mediului concurențial asupra vânzărilor (produsele, serviciile lor nu pot fi vândute la prețuri competitive raportat la prețurile mai mici ale concurenței) sau dezvoltarea unor mecanisme diversificate în vederea susținerii interesului publicului pentru produsele/serviciile furnizate de către acestea.

Companiile cu peste 50 de angajați care încheie contracte de colaboare cu unitățile protejate sunt scutite de contribuția la fondul de handicap instituit de legea 448/2006. Această măsură de politică publică reprezintă principalul avantaj al unităților protejate, prin aceasta încurajându-se achiziționarea de bunuri și servicii în cuantumul taxelor prevăzute de sistemul de cotă.

Cu toate acestea, această nișă de piață rezervată unităților protejate nu este pe deplin exploatată, datorită necunoașterii de către companii a facilităților oferite de legea 448/2006 sau reticenței acestora de a achiziționa produsele unităților datorită prețurilor, uneori, necompetitive ale acestora.

2. Diversificarea surselor de finanțare reprezintă o condiție aproape indispensabilă pentru asigurarea sustenabilității și creșterii angajării în cazul unităților protejate administrate de organizațiile de economie socială.
3. Necesitatea subvențiilor directe (în completarea salariului persoanei cu dizabilități angajată) sau indirecte (pe contribuții) este recomandată susținut de către unitățile protejate cu nivel de angajare relativ mediu și mare; acestea ar trebui acordate pe întreaga perioadă de funcționare a contractului de muncă, diferențiat pe grad de dizabilitate și proporțional cu numărul de locuri de muncă create.

Autor : Dan Baclesanu

Data: 01.11.2019